

KARTA KURSU (realizowanego w module specjalności)**ADMINISTRACJA BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWA**
(nazwa specjalności)

Nazwa	ORGANY I SŁUŻBY WŁAŚCIWE W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWA
Nazwa w j. ang.	Authorities and services in the state internal security system

Koordinator		Zespół dydaktyczny
Punktacja ECTS*	4	

Opis kursu (cele kształcenia):

Zapoznanie uczestników zajęć z relacjami pomiędzy bezpieczeństwem wewnętrznym a innymi rodzajami bezpieczeństwa, z problematyką zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego, systemem bezpieczeństwa wewnętrznego RP, z zakresem podmiotowym podsystemów bezpieczeństwa wewnętrznego, oraz strukturą i zadaniami organów ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego we współczesnej Polsce.

Efekty kształcenia:

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
Wiedza	W01 – Posiada wiedzę dotyczącą roli naczelnych organów państwa w zakresie wyznaczania celów, kierowania, zapewnieniu ciągłości decyzji i działań systemie w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego.	W01
	W02 - Zna kompetencje i rozumie specyfikę zadań podmiotów wykonawczych odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego RP.	W01
	W03 - Dysponuje wiedzą dotyczącą metod pracy organów i służb działających w ramach systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.	W02

Umiejętności	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalność)
	U01 – potrafi identyfikować zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego i wskazywać podmioty właściwe do ich usuwania. U02 – samodzielnie analizuje instytucjonalne powiązania występujące między podmiotami administracji publicznej działającymi w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego RP.	U01 U02

Kompetencje społeczne	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
	K01- docenia wagę etycznego, profesjonalnego i zaangażowanego działania funkcjonariuszy i pracowników służb odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.	K03

studia stacjonarne

Organizacja												
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	30	-									E	

studia niestacjonarne

Organizacja													
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach											
		A		K		L		S		P		E	
Liczba godzin	15	-										E	

Opis metod prowadzenia zajęć – studia stacjonarne:

Wykład z wykorzystaniem prezentacji Power Point.

Opis metod prowadzenia zajęć – studia niestacjonarne:

Wykład z wykorzystaniem prezentacji Power Point.

Formy sprawdzania efektów kształcenia – studia stacjonarne:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01											X		
W02											X		
W03											X		
U01											X		
U02											X		
K01											X		

Formy sprawdzania efektów kształcenia – studia niestacjonarne:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01											X		
W02											X		
U01											X		
U02											X		
K01											X		
K02											X		

studia stacjonarne

Kryteria oceny	Egzamin ustny obejmuje problematykę wykładów oraz znajomość literatury obowiązkowej wskazanej przez prowadzącego zajęcia. Zaangażowanie i obecność na wykładach, punktowane wypowiedzi oraz aktywność w trakcie dyskusji inicjowanej przez prowadzącego zajęcia może wpłynąć na podwyższenie ostatecznej oceny.
----------------	---

studia niestacjonarne

Kryteria oceny	Egzamin ustny obejmuje problematykę wykładów oraz znajomość literatury obowiązkowej wskazanej przez prowadzącego zajęcia. Zaangażowanie i obecność na wykładach, punktowane wypowiedzi oraz aktywność w trakcie dyskusji inicjowanej przez prowadzącego zajęcia może wpłynąć na podwyższenie ostatecznej oceny.
----------------	--

Uwagi	Przepisanie oceny z kursu o tej samej nazwie (lub zbliżonej) warunkowane jest ekwiwalentną liczbą godzin, ekwiwalentną liczbą punktów ECTS oraz co najmniej oceną dobrą. Indywidualny program studiów – warunki zaliczenia ustalane indywidualnie z prowadzącym zajęcia po przedstawieniu zgody na indywidualny tok studiów.
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów):

1. Pomiedzy bezpieczeństwem a ryzykiem. Istota bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo jako potrzeba, wartość, cel, prawo, proces. Istota i źródła ryzyka. Społeczeństwo ryzyka. Przykłady zagrożeń i związanego z nim ryzyka. Subiektywizacja bezpieczeństwa. Determinanty poczucia bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo publiczne a porządek publiczny.
2. Płaszczyzny bezpieczeństwa. Kryterium podmiotowe: bezpieczeństwo międzynarodowe; bezpieczeństwo państwa (narodowe); bezpieczeństwo społeczności terytorialnych; bezpieczeństwo rodziny; bezpieczeństwo jednostki. Kryterium przedmiotowe: bezpieczeństwo polityczne; bezpieczeństwo militarne; bezpieczeństwo ekonomiczne; bezpieczeństwo socjalne; bezpieczeństwo zdrowotne; bezpieczeństwo ekologiczne; bezpieczeństwo informacyjne. Kryterium źródła zagrożeń: bezpieczeństwo wewnętrzne; bezpieczeństwo zewnętrzne. Trzy obszary bezpieczeństwa wewnętrznego: bezpieczeństwo ustrojowe (porządek konstytucyjny); bezpieczeństwo publiczne (porządek publiczny), bezpieczeństwo powszechne. Modele relacji pomiędzy wymiarami bezpieczeństwa.
3. Priorytety polityki bezpieczeństwa wewnętrznego w świetle założeń konstytucji, ustaw, aktów wykonawczych, Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP oraz innych dokumentów (programów) z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego przyjętych w Polsce w pierwszej dekadzie nowego stulecia.
4. Założenia budowy i funkcjonowania zintegrowanego systemu bezpieczeństwa. Podsystem kierowania bezpieczeństwem państwa. Podsystem bezpieczeństwa zewnętrznego i podsystem bezpieczeństwa wewnętrznego: Subsystem bezpieczeństwa ustrojowego; Subsystem bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego; Subsystem ochrony granic; Subsystem ratowniczy; Subsystem sanitarno – epidemiologiczny; Subsystem bezpieczeństwa informacyjnego; Subsystem zarządzania kryzysowego. Ponadresortowy charakter systemu bezpieczeństwa wewnętrznego RP.
5. Podmioty podsystemu kierowania bezpieczeństwem państwa: Parlament RP, Prezydent RP (Rada Bezpieczeństwa Narodowego, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego), Rada Ministrów (Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Zespół ds. kryzysowych), organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP - rola naczelnich organów władzy państwowej w wyznaczaniu celów, realizacji, zapewnieniu ciągłości decyzji i działań zapewniających bezpieczeństwa państwa.
6. Ogólna charakterystyka i wybrane klasyfikacje podmiotów wykonawczych, odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego. 6.1. Struktura podmiotów wykonawczych: Naczelne organy władzy wykonawczej; Siły zbrojne; Jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez ministrów, kierowników urzędów centralnych, wojewodów oraz organy samorządu terytorialnego; Przedsiębiorcy; Organizacje społeczne; Obywatele. 6.2.Struktura podsystemu wykonawczego przyjmowana w AON: Dyplomacja; Siły Zbrojne; Siły podległe MSW; Siły specjalne; Zasoby wsparcia bezpieczeństwa. 6.3. Obszary wykonawcze organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego (wg. M. Lisieckiego): sądowniczy;

prezydencki; rządowy; samorządowy; komercyjny; obywatelski.

7. Subsystem bezpieczeństwa ustrojowego (konstytucyjnego). Sądownictwo powszechne, sądownictwo administracyjne i Trybunał Konstytucyjny jak podmioty właściwe do realizacji zadań związanych z ochroną porządku konstytucyjnego, naczelných zasad ustrojowych, porządku prawnego, relacji pomiędzy instytucjami władzy, obowiązków oraz praw i wolności obywatelskich. Rola służb specjalnych (Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego) oraz Biura Ochrony Rządu) w zapewnieniu wewnętrznej spójności państwa, trwałości jego struktur oraz eliminacji zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.

8. Subsystem bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego. 8.1. Rada Ministrów, minister właściwy do spraw wewnętrznych, wojewodowie, starostowie, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast jako organy władzy i administracji publicznej odpowiadający za zapewnienie ładu, porządku, spokoju, bezpieczeństwa publicznego i przestrzegania prawa. 8.2. Rola Policji i Prokuratury w likwidowaniu zagrożeń bezpieczeństwa publicznego oraz ich skutków, zapewnieniu niezakłóconego funkcjonowania struktur państwowych i bezpieczeństwa obywateli. 8.3. Wybrane straże, służby, inspekcje realizujące zadania z zakresu ochrony życia, zdrowia i mienia oraz utrzymanie porządku publicznego: wyspecjalizowane straże (Straż Gminna i Straż Miejska, Straż Ochrony Kolei, Straż Leśna, Państwowa Straż Rybacka, Państwowa Straż Łowiecka); specjalistyczne służby (Służba Więzienna, Służba Parków Narodowych); wyodrębnione inspekcje (Inspekcja Transportu Drogowego, Inspekcja Handlowa, Inspektorat Rybołówstwa Morskiego, Inspektoraty Żeglugi Śródlądowej). 8.4. Zadania Obrony Cywilnej Kraju w sferze bezpieczeństwa powszechnego, ochrony ludności i pomocy poszkodowanym w czasie wojny. 8.5. Koncesjonowane przedsiębiorstwa usługowe (firmy detektywistyczne, ochroniarskie, wywiadowanie gospodarcze) instytucje szkoleniowe jako komercyjny obszar bezpieczeństwa publicznego.

9. Subsystem ochrony granic. Straż graniczna, Krajowa Administracja Skarbowa i inne podmioty realizujące zadania związane z ochroną granic RP na lądzie, morzu, wodach wewnętrznych i w przestrzeni powietrznej. Specyfika i funkcje podmiotów właściwych w zakresie: organizowania i dokonywanie kontroli ruchu granicznego, zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa obszaru celnego UE, wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, ochrony przed przenikaniem zagrożeń zdrowotnych, ekologicznych, sanitarnych, fitosanitarnych i weterynaryjnych; rozpoznawania, zapobiegania i wykrywanie przestępstw oraz ściganie ich sprawców.

10. Subsystem bezpieczeństwa ekonomicznego. Minister Finansów. Krajowa Administracja Skarbowa i Generalny Inspektor Informacji Finansowej. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Policja i inne służby właściwe w przedmiocie bezpieczeństwa ekonomicznego państwa. Antykorupcja. Przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu.

11. Subsystem bezpieczeństwa ekologicznego i sanitarno-epidemiologicznego. 10.1. Rola organów administracji rządowej oraz samorządowej w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Organizacja i funkcjonowanie Krajowego Systemu Wykrywania Skażeń i Alarmowania na terenie RP. 10.2. Wyodrębnione jednostki organizacyjne realizujące zadania z zakresu monitoringu, nadzoru, przeciwdziałaniu klęskom i katastrofom ekologicznym, ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska; Państwowa Inspekcja Sanitarna, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcja Farmaceutyczna, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcja Farmaceutyczna, Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcja Weterynaryjna, Państwową Inspekcję Pracy, Nadzór Budowlany, Urząd Dozoru Technicznego, Państwową Agencję Atomistyki, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Instytut Badawczy Leśnictwa i inne.

12. Subsystem ratowniczy. Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicze Straże Pożarne, zakładowe straże pożarne, Ratownictwo Medyczne, WOPR, GOPR, Aeroklub Polski, Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego, siły ratownicze zakładów chemicznych, sieć Centrów Powiadamiania Ratunkowego i inne elementy Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, odpowiedzialne za podjęcie skutecznych działań ratowniczych w sytuacji zagrożeń życia i zdrowia ludzkiego, mienia i środowiska oraz analizowanie potencjalnych zagrożeń i podejmowanie działań eliminujących możliwość ich wystąpienia. Specjalistyczne

służby ratownicze (techniczne, chemiczne, ekologiczne) odpowiedzialne za usuwanie skutków klęsk i katastrof ekologicznych, skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych.

13. Subsystem bezpieczeństwa informacyjnego. Wybrane podmioty gwarantujące poufność, integralność, aktualność, rzetelność lub dostępność informacji publicznej. 12.1. Podmioty odpowiedzialne za monitorowanie, zapobieganie, wykrywanie zagrożeń i przestępstw oraz zapewnienie bezpieczeństwa informacyjnego i teleinformatycznego - Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, administratorzy systemów teleinformatycznych i inspektorzy bezpieczeństwa teleinformatycznego. Podmioty odpowiedzialne za ochronę informacji niejawnych: Organy władzy publicznej, państwowe osoby prawne i jednostki organizacyjne, wybrane podmioty niepubliczne. 12.2. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, administratorzy danych, rejestr zbioru danych osobowych i inne rejestry publiczne. 12.3. Instytucjonalne i proceduralne gwarancje dostępu do informacji publicznej oraz ochrony praw obywateli w zakresie wolności i swobód informacyjnych. 12.4. Podmioty ochrony systemów i sieci teleinformatycznych sektora obronnego: Centrum Bezpieczeństwa Teleinformatycznego, Wojskowe Biuro Bezpieczeństwa Łączności i Informatyki, organy bezpieczeństwa systemów łączności i informatyki jednostek organizacyjnych wszystkich szczebli dowodzenia; Centrum Zarządzania Systemami Teleinformatycznymi; Służba Kontrwywiadu Wojskowego.

14. Subsystem zarządzania kryzysowego. Podmioty reagujące w przypadku wystąpienia zagrożeń wymagających podjęcia szczególnych działań w sytuacjach, które nie wyczerpują przesłanek wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych lub wykraczają poza zakres działań i możliwości subsystemu ratowniczego. Szczebel krajowy: Prezes Rady Ministrów, Rada Ministrów; Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. Szczebel regionalny: Wojewoda; Wojewódzki Zespół ZK, Wojewódzkie Centrum ZK. Szczebel powiatowy: Starosta, Powiatowy Zespół ZK, Powiatowe Centrum ZK. Szczebel podstawowy: Wójt (Burmistrz, Prezydent); Gminny Zespół ZK; Gminne Centrum ZK. Funkcje podmiotów s.z.k.: zapobieganie, kontrolowanie, reagowanie, koordynowanie, usuwanie skutków kryzysów oraz odtwarzanie zasobów i infrastruktury krytycznej.

Wykaz literatury podstawowej:

- *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Wybrane zagadnienia*, red. S. Sulowski, M. Brzeziński, Warszawa 2009.
- Lisiecki M., *Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym*, Warszawa 2010.
- Misiuk A., *Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zagadnienia prawno-ustrojowe*, Warszawa 2008.
- Pieprzny S., *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Rzeszów 2008.
- Sprengel B., *Służby mundurowe ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego*, Toruń 2008.
- Ura E., Rajchel K., Pomykała M., Pieprzny S., *Bezpieczeństwo wewnętrzne we współczesnym państwie*, Rzeszów 2008.
- Warmiński A., *Instytucjonalizacja ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w okresie transformacji ustrojowej*, Siedlce 2011.

Wykaz literatury uzupełniającej:

- *Bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni miejskiej*, red. W. Fahler, Warszawa 2010.
- *Bezpieczeństwo teleinformatyczne państwa*, red. Terlikowski M., Madej M., Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2009.
- Cieślarczyk M., *Teoretyczne i metodologiczne podstawy badania problemów bezpieczeństwa i obronności państwa*, Siedlce 2011.

- Ciupiński A., Legucka A., *Podstawowe elementy polityki bezpieczeństwa i obrony RP*, AON, Warszawa 2003.
- Fehler W., Dziubek I. T., *Bezpieczeństwo Wewnętrzne Państwa. Ekspertyza przygotowana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego*, Warszawa 2010.
- Jakubczak R., Flis J., *Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku*, Warszawa Bellona 2006.
- Jakubczak R., *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP*, Wyd. Bellona, 2003.
- Kardas J. S., Loranty K., *Instytucjonalizacja przygotowania obronnego kadr administracji*. Warszawa. AON. 2003.
- Kistly M., Szafranski J., *Służby graniczne w obliczu zagrożeń terrorystycznych*, Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie 2009 r.
- Kitler W., *Obrona Cywilna III RP*. Warszawa. AON, 2010.
- Kurkiewicz A. (2008). *Zarządzanie kryzysowe w samorządzie. Podstawy organizacyjno-prawne*. Warszawa. Municipium SA.
- Lidwa W., Krzeszowski W., Więcek W., *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych*, AON, Warszawa 2010.
- Liedel K., *Bezpieczeństwo informacyjne w dobie terrorystycznych i innych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008
- Misiuk A., *Administracja spraw wewnętrznych w Polsce*, Wyd. UWM Olsztyn 2005.
- Nowak E., *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, AON, Warszawa 2007.
- Pieprzny S., *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w prawie administracyjnym*, Rzeszów 2007.
- Pieprzny S., *Policja*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011.
- Pietraś M., *Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie*, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, Lublin 1996.
- *Problemy bezpieczeństwa wewnętrznego i bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. K. M. Książkowski, Wyższa Szkoła Administracyjno-Społeczna, Warszawa 2009.
- Sienkiewicz-Małyjurek K., Niczyporuk T., *Bezpieczeństwo Publiczne. Zarys problematyki*, Gliwice 2010.
- Skrabacz A., *Ratownictwo w III RP*, Warszawa. AON, 2010.
- Swoboda P., *Wywiad i kontrwywiad w Polsce w procesie przemian systemowych (1989 – 2007)*, Kraków 2016.
- Urban A., *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych*, Oficyna Wydawnicza ŁośGraf , Warszawa 2010.
- Wiśniewski B., *Obrona cywilna w krajowym porządku prawnym*, Bielsko Biała. WSA. 2008.
- Wiśniewski B., Zalewski S.(red.), *Bezpieczeństwo wewnętrzne RP w ujęciu systemowym i zadań administracji publicznej*, WSA, Bielsko-Biała 2006.
- Zalewski S., *Bezpieczeństwo polityczne*, Siedlce 2013.
- Zieliński K., *Bezpieczeństwo obywateli podczas kryzysów niemilitarnych oraz reagowanie w razie katastrof i klęsk żywiołowych*, AON, Warszawa 2004.
- Zieliński K. R., *Ochrona ludności. Zarządzanie kryzysowe*, Difin, Warszawa 2017.
- Żakiewicz A., *Bezpieczeństwo publiczne u progu XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002.
- Żebrowski A., *Ewolucja polskich służb specjalnych. Wybrane obszary walki informacyjnej*, Kraków 2005.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) – studia stacjonarne:

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	10
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	30
	Przygotowanie do egzaminu	30
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) – studia niestacjonarne:

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	10
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	40
	Przygotowanie do egzaminu	35
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4